

ZAKON

O MIRNOM REŠAVANJU RADNIH SPOROVA

I. OSNOVNE ODREDBE

1. Predmet

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se način i postupak mirnog rešavanja kolektivnih i individualnih radnih sporova, izbor, prava i obaveze miritelja i arbitara i druga pitanja od značaja za mirno rešavanje radnih sporova.

Postupak mirnog rešavanja radnih sporova pokreće se i vodi u skladu sa ovim zakonom, ako o istom sporu nije odlučeno u skladu sa propisima o radu.

2. Osnovni pojmovi

Član 2.

Kolektivnim radnim sporom, u smislu ovog zakona, smatra se spor povodom zaključivanja, izmena i dopuna ili primene kolektivnog ugovora, ostvarivanja prava na sindikalno organizovanje i štrajk (u daljem tekstu: kolektivni spor).

Stranom u kolektivnom sporu, u smislu ovog zakona, smatraju se učesnici u zaključivanju kolektivnog ugovora u skladu sa zakonom (u daljem tekstu: strana u sporu).

Član 3.

Individualnim radnim sporom, u smislu ovog zakona, smatra se spor povodom otkaza ugovora o radu i isplate minimalne zarade (u daljem tekstu: individualni spor).

Stranom u individualnom sporu, u smislu ovog zakona, smatra se zaposleni i poslodavac (u daljem tekstu: strana u sporu).

Član 4.

Miriteljem, u smislu ovog zakona, smatra se lice koje pruža pomoć stranama u kolektivnom sporu sa ciljem da zaključe sporazum o rešenju spora.

Arbitrom, u smislu ovog zakona, smatra se lice koje odlučuje o predmetu individualnog spora.

3. Osnovna načela

1) Načelo dobrovoljnosti

Član 5.

Učesnici u zaključivanju kolektivnog ugovora su slobodni da dobrovoljno odluče o učešću miritelja u kolektivnom pregovaranju.

Strane u sporu su slobodne da dobrovoljno odluče o pristupanju mirnom rešavanju spora, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

2) Načelo tripartizma i nepristrasnosti

Član 6.

U postupku mirnog rešavanja radnog spora učestvuju strane u sporu i miritelj, odnosno arbitar, u skladu sa ovim zakonom.

Miritelj, odnosno arbitar je dužan da postupa nepristrasno.

II. REPUBLIČKA AGENCIJA ZA MIRNO REŠAVANJE RADNIH SPOROVA

1. Obrazovanje i delokrug

Član 7.

Obrazuje se Republička agencija za mirno rešavanje radnih sporova kao posebna organizacija (u daljem tekstu: Agencija).

Član 8.

Agencija obavlja stručne poslove koji se odnose na:

- 1) mirno rešavanje kolektivnih i individualnih sporova;
- 2) izbor miritelja i arbitara;
- 3) vođenje Imenika miritelja i arbitara (u daljem tekstu: Imenik);
- 4) stručno usavršavanje miritelja i arbitara;
- 5) odlučivanje o izuzeću miritelja i arbitara;
- 6) evidenciju o postupcima mirnog rešavanja radnih sporova;
- 7) druge poslove određene zakonom.

2. Direktor Agencije

Član 9.

Radom Agencije rukovodi direktor.

Direktora postavlja Vlada Republike Srbije (u daljem tekstu: Vlada).

III. POSTUPAK MIRNOG REŠAVANJA RADNOG SPORA

1. Zajedničke odredbe

1) Pokretanje postupka

Član 10.

Postupak mirnog rešavanja radnog spora pokreće se podnošenjem predloga Agenciji.

Strane u sporu mogu da podnesu predlog zajednički ili pojedinačno.

Predlog sadrži naročito:

- 1) ime, prezime i adresu, odnosno naziv i sedište strana u sporu;
- 2) predmet spora.

Uz predlog strane u sporu dostavljaju dokumentaciju u vezi sa predmetom spora, kao i imena svedoka, ako ih imaju.

Član 11.

Ako je predlog podnela jedna od strana u sporu, Agencija dostavlja predlog i dokumentaciju drugoj strani u sporu i poziva je da se u roku od tri dana izjasni da li prihvata mirno rešavanje spora.

2) Određivanje miritelja, odnosno arbitra

Član 12.

Miritelja, odnosno arbitra sporazumno određuju strane u sporu iz imenika, u zajedničkom predlogu, odnosno u roku od tri dana od dana prihvatanja pojedinačnog predloga.

Ako strane u sporu sporazumno ne odrede miritelja, odnosno arbitra, određuje ga direktor Agencije.

Član 13.

Agencija dostavlja predlog i dokumentaciju u vezi sa predmetom spora miritelju, odnosno arbitru koji je određen za konkretan spor.

3) Troškovi postupka

Član 14.

Svaka strana u sporu snosi svoje troškove u postupku, osim troškova miritelja, odnosno arbitra.

Član 15.

Bliže uslove u pogledu načina međusobnog opštenja učesnika u mirnom rešavanju spora i vođenja postupka, u skladu sa ovim zakonom, propisuje ministar nadležan za poslove rada.

2. Kolektivni spor

1) Učešće miritelja u kolektivnom pregovaranju

Član 16.

Učesnici u zaključivanju kolektivnog ugovora (u daljem tekstu: učesnici) mogu da podnesu predlog Agenciji za učešće miritelja u kolektivnom pregovaranju u cilju pružanja pomoći i sprečavanja nastanka spora.

Učesnici mogu da podnesu predlog zajednički ili pojedinačno.

Ako je predlog podneo jedan od učesnika, Agencija dostavlja predlog i dokumentaciju drugim učesnicima s pozivom da se u roku od tri dana izjasne da li prihvataju učešće miritelja u kolektivnom pregovaranju.

Predlog sadrži vrstu kolektivnog ugovora, učesnike, mesto i vreme pregovora, a zajednički predlog i ime, prezime i adresu miritelja.

Član 17.

Miritelj u postupku kolektivnog pregovaranja:

- 1) prisustvuje pregovorima;
- 2) ukazuje učesnicima na predloge koji nisu u skladu sa zakonom i drugim propisom;
- 3) pruža stručnu i drugu pomoć učesnicima.

Miritelj je dužan da bude nepristrasan u toku pregovora.

2) Spor u delatnostima od opšteg interesa

Član 18.

U delatnostima od opšteg interesa ili u delatnostima u kojima bi prekid rada mogao da ugrozi život i zdravlje ljudi ili da nanese štetu većih razmera, strane u sporu su dužne da pristupe mirnom rešavanju kolektivnog spora, u skladu sa zakonom.

Delatnosti u smislu stava 1. ovog člana jesu delatnosti koje obavljaju poslodavci u oblasti: elektroprivrede, vodoprivrede, saobraćaja, radio-televizije čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, PTT usluga, komunalnih delatnosti, proizvodnje osnovnih prehrambenih proizvoda, zdravstvene i veterinarske zaštite, prosvete, društvene brige o deci i socijalne zaštite.

Od opšteg interesa, u smislu ovog zakona, jesu i delatnosti od posebnog značaja za odbranu i bezbednost Republike Srbije kao i poslovi neophodni

za izvršavanje međunarodnih obaveza Republike Srbije koje utvrdi nadležni državni organ za određenu oblast ili delatnost.

Član 19.

U delatnostima iz člana 18. ovog zakona strane u sporu su dužne da zajednički podnesu predlog, u roku od tri dana od dana nastanka spora.

Ako strane u sporu ne podnesu predlog, dužne su da o tome obaveste Agenciju.

Ako strane u sporu ne podnesu predlog, direktor Agencije po službenoj dužnosti pokreće postupak mirenja i određuje miritelja iz Imenika.

3) Organ nadležan za mirenje

Član 20.

Postupak mirenja u kolektivnom sporu vodi se pred Odborom za mirenje (u daljem tekstu: Odbor).

Odbor čine po jedan predstavnik strana u sporu i miritelj.

4) Postupak mirenja

Član 21.

Miritelj je dužan da zakaže raspravu u roku od tri dana od dana prijema predloga i dokumentacije o predmetu spora i o tome obaveštava strane u sporu.

Strane u sporu su dužne da odrede svog predstavnika u Odboru i o tome obaveste miritelja najkasnije do dana zakazane rasprave.

Ako strane u sporu ne odrede svog predstavnika u roku iz stava 2. ovog člana, postupak mirenja vodi miritelj neposrednim kontaktom sa stranama u sporu.

Član 22.

Miritelj je predsedavajući Odbora.

Miritelj otvara i vodi raspravu.

Predstavnici strana u sporu na raspravi iznose svoje stavove i predloge.

Član 23.

Miritelj ima pravo da odvojeno, van rasprave, prikuplja informacije i druge podatke od predstavnika strana u sporu.

Član 24.

Po okončanju postupka mirenja, miritelj zaključuje raspravu i sa članovima Odbora donosi preporuku o načinu rešavanja spora (u daljem tekstu: preporuka).

Član 25.

Odbor daje preporuku u pismenom obliku, sa obrazloženjem.

Za preporuku je potrebno da glasaju svi članovi Odbora.

Ako Odbor ne donese preporuku u roku od pet dana od dana zaključenja rasprave, miritelj može stranama u sporu da predloži preporuku.

Član 26.

Preporuka ne obavezuje strane u sporu.

Ako strane u sporu prihvate preporuku, zaključuju sporazum o rešenju spora.

Ako je predmet spora kolektivni ugovor, sporazum postaje sastavni deo kolektivnog ugovora.

Ako predmet spora nije kolektivni ugovor, sporazum ima snagu sudskog poravnanja.

Član 27.

Strana u sporu koja ne prihvati preporuku dužna je da u roku od tri dana od dana dostavljanja preporuke navede razloge za neprihvatanje preporuke.

Na predlog miritelja Agencija može da objavi preporuku i razloge za neprihvatanje preporuke u sredstvima javnog informisanja.

Član 28.

Postupak mirenja okončava se pred Odborom ako strane u sporu zaključe sporazum o rešenju spora u roku od 30 dana od dana otvaranja rasprave.

Član 29.

Ako se postupak ne okonča u smislu člana 28. ovog zakona, miritelj raspušta Odbor i nastavlja postupak mirenja neposrednim kontaktom sa stranama u sporu.

U slučaju iz stava 1. ovog člana miritelj pruža pomoć stranama u sporu da se sastanu, raspravljaju o predmetu spora i zaključe sporazum o rešenju spora.

3. Individualni spor

Član 30.

Individualni spor može da se rešava pred arbitrom, u skladu sa ovim zakonom, ako je predmet spora:

- 1) otkaz ugovora o radu;
- 2) isplata minimalne zarade.

Ako među stranama u individualnom sporu teče sudski postupak iz istog činjeničnog i pravnog osnova, strane u sporu dužne su da sudu zajednički podnesu zahtev za prekid postupka.

1) Postupak pred arbitrom

Član 31.

Arbitar je dužan da zakaže raspravu u roku od tri dana od dana prijema predloga i dokumentacije o predmetu spora i o tome obaveštava strane u sporu.

Rasprava se održava u prisustvu strana u sporu i arbitra.

Arbitar otvara raspravu i utvrđuje da li sva pozvana lica prisustvuju raspravi.

Ako jedna od strana u sporu neopravdano izostane sa rasprave arbitar može da održi raspravu u njenom odsustvu, uzimajući u obzir dokumentaciju koju je ta strana dostavila.

Svaka strana u sporu može da povuče predlog za pokretanje postupka pred arbitrom najkasnije do dana otvaranja rasprave.

Član 32.

Održavanje rasprave je javno.

Arbitar može da isključi javnost na zahtev strana u sporu, ako za to postoje opravdani razlozi.

Član 33.

Arbitar vodi raspravu, uzima izjave od strana u sporu i drugih lica u postupku, izvodi dokaze i stara se da se u toku rasprave iznesu sve činjenice relevantne za odlučivanje.

Strane u sporu imaju pravo da se pred arbitrom izjasne o predmetu spora i odgovore na navode druge strane u sporu.

Arbitar odlučuje o odlaganju rasprave, po službenoj dužnosti ili na zahtev strane u sporu.

U slučaju iz stava 3. ovog člana arbitar je dužan da zakaže raspravu najkasnije u roku od pet dana od dana odlaganja rasprave.

Član 34.

Arbitar može da angažuje veštaka.

Na veštaka se shodno primenjuju odredbe ovog zakona o izuzeću arbitra.

Član 35.

Strane u sporu imaju pravo da daju završnu reč na raspravi.

Ako arbitar smatra da je predmet spora raspravljen tako da može da odluči, zaključuje raspravu.

Član 36.

Arbitar donosi rešenje o predmetu spora u roku od 30 dana od dana otvaranja rasprave.

Rešenje sadrži:

- 1) ime, prezime i adresu, odnosno naziv i sedište strana u sporu;
- 2) izreku;
- 3) obrazloženje;
- 4) datum donošenja rešenja;
- 5) ime, prezime i potpis arbitra.

Protiv rešenja nije dozvoljena žalba.

Rešenje je pravnosnažno i izvršno danom dostavljanja stranama u sporu, a ako je u rešenju određeno da se radnja koja je predmet izvršenja može izvršiti u ostavljenom roku, rešenje postaje izvršno istekom tog roka.

Član 37.

Strane u sporu su dužne da obaveste sud o donošenju rešenja ako je postupak pred sudom prekinut.

IV. MIRITELJI I ARBITRI

1. Izbor miritelja i arbitara

Član 38.

Za miritelja i arbitra može da bude izabrano lice koje ispunjava sledeće uslove:

- 1) da je državljanin Srbije i Crne Gore;
- 2) da ima visoku stručnu spremu i najmanje pet godina radnog iskustva u oblasti radnih odnosa;
- 3) da nije osuđivano za krivično delo na bezuslovnu kaznu zatvora od najmanje šest meseci ili za kažnjivo delo koje ga čini nepodobnim za obavljanje ovih poslova;
- 4) da je dostojno dužnosti miritelja, odnosno arbitra.

Član 39.

Izbor miritelja i arbitara vrši se putem javnog oglasa koji objavljuje Agencija.

Izbor između prijavljenih kandidata vrši Komisija za izbor miritelja i arbitara (u daljem tekstu: Komisija).

Komisiju čine dva predstavnika Vlade, dva predstavnika reprezentativnih sindikata osnovanih za teritoriju Republike Srbije i dva predstavnika reprezentativnih udruženja poslodavaca osnovanih za teritoriju Republike Srbije.

Predstavnike Vlade imenuje Vlada, a predstavnike sindikata i udruženja poslodavaca imenuje socijalno-ekonomski savet osnovan za teritoriju Republike Srbije, na predlog reprezentativnih sindikata i reprezentativnih udruženja poslodavaca - članova tog saveta.

Komisija bira predsednika iz reda svojih članova.

Član 40.

Odluku o izboru miritelja i arbitara Komisija donosi u roku od 15 dana od dana isteka roka za podnošenje prijave.

Odluka se smatra donetom ako za nju glasa dvotrećinska većina članova Komisije.

Odluka je konačna i protiv nje može da se pokrene upravni spor, u skladu sa zakonom.

2. Trajanje mandata

Član 41.

Miritelj i arbitar se biraju na četiri godine i mogu biti ponovo izabrani.

Rok iz stava 1. ovog člana računa se od dana konačnosti odluke o izboru.

3. Imenik

Član 42.

Svojstvo miritelja, odnosno arbitra stiče se danom upisa u Imenik.

Na osnovu odluke o izboru miritelja, odnosno arbitra direktor Agencije donosi rešenje o upisu u Imenik .

Rešenje sadrži ime, prezime, adresu i stručnu spremu miritelja, odnosno arbitra.

4. Sadržaj Imenika

Član 43.

Imenik vodi Agencija.

Imenik sadrži sledeće podatke:

- 1) ime i prezime miritelja, odnosno arbitra;
- 2) adresu;
- 3) stručnu spremu;
- 4) naziv i sedište poslodavca, ako je u radnom odnosu;
- 5) broj i datum odluke o izboru;
- 6) broj i datum rešenja o upisu i brisanju iz Imenika.

Član 44.

Miritelj i arbitar dužni su da prijave promenu podataka iz člana 43. stav 2. tač. 2) i 4) ovog zakona u roku od tri dana od dana nastanka promene.

5. Brisanje iz Imenika

Član 45.

Svojtvo miritelja i arbitra prestaje brisanjem iz Imenika.

Miritelj, odnosno arbitar se briše iz Imenika:

- 1) ako se naknadno utvrdi da nisu bili ispunjeni uslovi iz člana 38. ovog zakona;
- 2) ako prestanu da postoje uslovi iz člana 38. tač. 1), 3) i 4) ovog zakona;
- 3) po isteku roka na koji je izabran, ako ne bude ponovo izabran;
- 4) ako odbije da se stručno usavršava;
- 5) ako nestručno i nesavesno obavlja dužnosti;
- 6) ako se neuredno odaziva na poziv Agencije;
- 7) ako neopravdano odugovlači postupak mirnog rešavanja radnog spora;
- 8) na lični zahtev;
- 9) usled gubitka poslovne sposobnosti;
- 10) usled smrti.

Član 46.

Zahtev za brisanje iz Imenika može podneti socijalno-ekonomski savet osnovan za teritoriju Republike Srbije ili jedan od učesnika tog saveta.

Direktor Agencije donosi rešenje o brisanju iz Imenika u roku od 15 dana od dana podnošenja zahteva, odnosno od dana saznanja za okolnosti iz člana 45. stav 2. ovog zakona.

U slučajevima iz člana 45. stav 2. tač. 4) - 7) ovog zakona direktor Agencije donosi rešenje o brisanju u saglasnosti sa socijalno-ekonomskim savetom osnovanim za teritoriju Republike Srbije, osim ako je zahtev za brisanje podneo taj savet.

Rešenje o brisanju iz Imenika je konačno i protiv njega se može voditi upravni spor, u skladu sa zakonom.

Član 47.

Rešenje o upisu i brisanju iz Imenika objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srbije".

6. Izuzeće miritelja i arbitara

Član 48.

Strana u sporu može direktoru Agencije da podnese zahtev za izuzeće miritelja, odnosno arbitra, i to:

- 1) ako zastupa neku od strana u sporu, ili je u poslednjih pet godina zastupao neku od strana u sporu;
- 2) ako je srodnik po krvi u pravoj liniji do bilo kog stepena, a u pobočnoj liniji do četvrtog stepena neke od strana u sporu, odnosno ako je bračni drug ili srodnik po tazbini do drugog stepena neke od strana u sporu;
- 3) ako je u radnom ili članskom odnosu sa nekom od strana u sporu ili je takav odnos postojao u poslednje dve godine;
- 4) ako je povezan sa stranama u sporu na bilo koji drugi način koji bi mogao da utiče na njegovu nepristrasnost.

Miritelj i arbitar po službenoj dužnosti vode računa o razlozima za izuzeće u toku postupka i dužni su da o njima obaveste direktora Agencije.

Direktor Agencije odlučuje o izuzeću miritelja i arbitra po obaveštenju miritelja, odnosno arbitra i na zahtev strane u sporu, u roku od osam dana od saznanja za postojanje razloga za izuzeće.

U slučaju izuzeća postupak mirnog rešavanja radnog spora nastavlja se izborom novog miritelja, odnosno arbitra u skladu sa ovim zakonom.

7. Dužnosti i prava miritelja i arbitara

1) Dužnosti miritelja i arbitara

Član 49.

Miritelj i arbitar su dužni da postupaju savesno i po svom najboljem znanju, u cilju rešavanja spora između strana u sporu.

Član 50.

Miritelj i arbitar su dužni da se stručno usavršavaju.

Član 51.

Miritelj i arbitar su dužni da redovno obavestavaju Agenciju o pokretanju, toku i okončanju postupka mirnog rešavanja radnog spora.

2) Prava miritelja i arbitara

Član 52.

Miritelj i arbitar imaju pravo na nagradu za rad i naknadu troškova koje su imali tokom postupka.

Aktom Vlade utvrđuju se uslovi za ostvarivanje prava na nagradu i naknadu troškova i njihova visina.

Sredstva iz stava 1. ovog člana obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

Član 53.

Miritelj i arbitar imaju pravo na odsustvo sa rada bez naknade zarade (neplaćeno odsustvo) za vreme dok vode postupak mirnog rešavanja radnog spora u skladu sa ovim zakonom.

V. EVIDENCIJA O POSTUPCIMA MIRNOG REŠAVANJA RADNIH SPOROVA

Član 54.

Agencija vodi evidenciju o postupcima mirnog rešavanja radnih sporova.

Evidencija sadrži naročito:

- 1) ime, prezime i adresu, odnosno naziv i sedište strana u sporu;
- 2) ime i prezime miritelja, odnosno arbitra;
- 3) predmet spora;

- 4) datum pokretanja postupka;
- 5) datum i način okončanja spora.

VI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 55.

Vlada će postaviti direktora Agencije u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Izbor miritelja i arbitara i njihov upis u Imenik, u skladu sa ovim zakonom, izvršiće se do 31. decembra 2004. godine.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na postupak mirnog rešavanja radnih sporova primenjuju se od 1. januara 2005. godine.

Član 56.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".